

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 29/11

Meditaties: Deze meditatie staat ook online op <https://youtu.be/1K9HHE0cVIw>

Aankomst

Meditatie door Ds. Stefan Gradl, Zandpoortkerk, Mechelen-Zuid

Welkom, bemoediging en drempelgebed

Welkom in deze dienst, de we weer samen vieren: de vier protestantse kerken van onze regio. Eeuwenlang al dromen mensen van het licht, van rechtvaardigheid, van vrede op aarde. Wij scharen ons achter die traditie. Ook wij hopen en verlangen.

Maar soms zijn we de dromen kwijt. In de drukte van de dag vergeten we de visioenen waarnaar we uitzien. In onze onmacht kunnen we de droom van vrede niet dragen. In onze twijfel breken we visioenen tot op de grond af. We zien geweld en worden moedeloos. We zien verdriet, maar willen niet troosten. We kiezen voor onszelf en vergeten en vernederen de ander.

Vandaag zijn we bij elkaar, omdat we in ons hart opnieuw ruimte willen maken om de goede dromen terug te vinden, om de visioenen weer tot leven te brengen. Omdat we alles wat de komst van de vrede en de gerechtigheid in de weg staat, willen opruimen, zodat wij, mensen met beperkingen, onszelf terugvinden, mensen van God, kwetsbaar als kinderen.

Onze hulp is in de naam van de Heer
die hemel en aarde gemaakt heeft.
Die trouw houdt tot in eeuwigheid
en niet laat varen het werk van zijn handen.

Onze God,
met ogen vol verlangen zien wij uit naar U en uw Uw komst.
Vol verwachting zien wij uit naar uw aanwezigheid.
Hoor, hoe stil wij zijn om naar uw stem te horen.
Kom en laat ons weten dat Gij bij ons bent,
vandaag en morgen en altijd.
Amen.

Vanuit de gemeente: Advent is.....

Lied: Verwacht de komst des Heren (NLB 439: 1-3)

1. Verwacht de komst des Heren,
o mens, bereid u voor:
reeds breekt in deze wereld
het licht des hemels door.
Nu komt de Vorst op aard,
die God zijn volk zou geven;
ons heil, ons eigen leven
vraagt toegang tot ons hart.

3. Een hart dat wacht in ootmoed
is lieflijk voor de Heer,
maar op een hart vol hoogmoed
ziet Hij in gramschap neer.

2. Bereid dan voor zijn voeten
de weg die Hij zal gaan;
wilt gij uw Heer ontmoeten,
zo maak voor Hem ruim baan.
Hij komt, - bekeer u nu,
verhoog de dalen, effen
de hoogten die zich heffen
tussen uw Heer en u.

Wie vraagt naar zijn gebod
en bidden blijft en waken,
in hem wil woning maken
het heil, de Zoon van God.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 29/11

Kyriegebed

God, wij roepen tot U om ontferming,
Voor mensen, die wakker liggen in de nacht,
- omdat elke toekomst ontbreekt,
- omdat het hele leven zinloos lijkt,
- omdat zij hun beminde pijnlijk missen,

God, wij roepen tot U om ontferming
Voor mensen die wakker liggen in de nacht,
- omdat de honger hen wakker houdt,
- omdat bange dromen hen kwellen,
- omdat het verleden hen angst aanjaagt.

God, wij roepen tot U om ontferming
Voor mensen die wakker liggen in de nacht,
- omdat de dag van morgen zo duister is,
- omdat hun lichaam pijn doet,
- omdat de zorgen niet zijn te overzien.

Wij bidden U: Heer, ontferm U!

Intermezzo? Voorspel van NLB 439 of 437

Lezing: Jesaja 63: 19 - 64: 2

Scheurde u maar de hemel open om af te dalen!
De bergen zouden voor u beven.
Zoals vuur dorre twijgen in vlam zet,
zoals vuur water doet koken,
zo zou u uw vijanden uw naam laten kennen
en alle volken voor u laten beven,
omdat u de geduchte daden doet
waarop wij niet durven hopen.
Als u toch zou afdalen!
De bergen zouden voor u beven.

Lied: Kom tot ons, scheur de hemelen (NLB 437: 1-6)

1. Kom tot ons, scheur de hemelen, Heer, daal, Heiland, uit uw hemel neer. Ruk open, rijt ze uit het slot, de hemeldeuren, Zoon van God.	2. Dauwt, hemelen, schenkt u maatloos uit, daal, Heer, als dauw op dorstig kruid. Gij wolken, breek in regens neer, regen de Heiland, Israëls Heer.
3. Breek, aarde, uit, breek uit in pracht, dat berg en dal van lente lacht. O aarde, wek die roze rood, ontspring, Heer, aan der aarde schoot.	4. Waar blijft Gij toch, o 's werelds troost die wij verbeiden onverpoosd? O daal toch uit uw hoog paleis in ons verloren paradijs.
5. Gij klare zon, gij schone ster, door ons aanschouwd van eindloos ver, o zon ga op, o zonneschijn, laat ons niet in het donker zijn.	6. Wij zijn hier in zo grote nood, wij leven allen naar de dood. O kom, en voer met sterke hand ons weer terug in 't vaderland.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 29/11

Meditatie

Gemeente van Jezus Christus,

'Advent' betekent in het Nederlands aankomst. Maar wie komt aan? Hoe komt hij aan?

Mijn preek vandaag is vergelijkbaar met de middeleeuwse altaren met drie luiken, met drie houten panelen en op ieder paneel is een schilderij te zien. Ik wil als het ware drie panelen voor u schilderen. Een ieder beeldt uit wat aankomst betekent. De drie panelen zullen echter van elkaar verschillen. Maar dat zult u zelf zien.

De eerste luik. Het eerste paneel.

Imposant en kolossaal, geweldig en groots - zo stelt zich de profeet uit het boek Jesaja de aankomst van God voor. God verlaat Zijn hemelse troon, ergens ver achter de wolken, en Hij komt op de aarde. En als Hij Zijn voet op de aarde zet, beginnen de bergen te wankelen en de natuur ontvlamt - *zoals vuur dorre twijgen in vlam zet, zoals vuur water doet koken*. God komt en niets blijft zoals het was. De natuur laat Zijn kracht zien. De bergen, zwaar en onwrikbaar, door geen mens te verplaatsen, wankelen en storten in elkaar. Zo machtig komt God. Met man en macht, vol sterkte en kracht komt God deze wereld in en verandert haar van de grond af aan. Wat vroeger hoog was, wordt nu laag.

Onstuimig en krachtig. Zo stelt zich de profeet de komst van God voor. Maar meer dan dat: Hij stelt zich niet alleen maar voor dat God zo komt. Hij *wil* ook dat God zo komt. Hij snakt ernaar dat God zo komt. Vol verlangen zit hij uit naar Gods machtige aankomst. *Och, dat Gij de hemel scheurdet, dat Gij nederdaaldet*. Zo luidt het in de oude bijbelvertaling. De profeet ziet naar boven, naar de hemel, wachtende dat God eindelijk opstaat van Zijn troon en de wereld betreedt. En de mensen beven in verwachting van wat er gaat komen. De volken sidderen voor Gods aangezicht.

Wij weten niet eens precies wie de profeet was die deze woorden sprak. Wij weten alleen maar dat zijn woorden werden toegevoegd aan het boek van de profeet Jesaja die al eerder was opgetreden en Gods woord aan het volk Israël had verkondigd. En wij weten dat deze profeet leefde en werkzaam was in de tijd na de Babylonische ballingschap. Dit is heel opmerkelijk want eigenlijk was dit een periode van hoop, een tijd van verandering en een nieuw begin. Het volk Israël dat veertig jaar in ballingschap in Babylon had moeten leven, mag nu weer terugkeren. Het mag weer in zijn eigen land wonen. Jeruzalem wordt wederopgebouwd, de tempel die door de Babyloniërs verwoest werd, onstaat opnieuw. Is dat geen tijd van vreugde en blijdschap waar je tevreden kunt zijn?

De profeet uit het boek Jesaja is overtuigd van niet. Bij nader inzien verbrossen de vermeende successen: De wederopbouw van de tempel gaat traag. Jeruzalem is maar een armzalig dorpje en niet meer de trotste stad die het ooit was. Het volk Israël kan niet over zijn eigen lot besluiten. Het is een speelbal van zijn machtigere burens, die het zijn onmacht laten voelen.

Met deze schamele realiteit van het volk Israël wil de profeet geen genoegen nemen. Hij hunkert naar de aankomst van God in deze wereld. Van mensen is geen hulp te verwachten. Als je wilt dat alles verandert, dan moet je het onmogelijke willen en wensen: dat God zélf komt. Hij moet komen en Zijn volk te hulp schieten. Hij moet komen en het tij keren. Hij moet komen en Israëls noodlot ten goede veranderen. De profeet hunkert naar Gods komst. Het is alsof hij het liefst God met zijn eigen handen neer zou trekken uit de hemel naar deze aarde. Gewoon omdat het moet. Omdat Zijn volk Hem ontzettend nodig heeft. God moet komen en dat meteen, onmiddellijk, nu. Advent.

De tweede luik. Het tweede paneel. Wij zijn in Duitsland, in het jaar 1622. Het enige waar Duitsland in deze tijd rijk aan is, is de armoede. Waarheen je ook kijkt, er heerst ellende. Één ding heeft Duitsland echter wel, meer dan genoeg, in overvloed:

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 29/11

Duitsland is heel rijk aan oorlogen. De dertigjarige oorlog is net begonnen. Maar eigenlijk is die oorlog niet nieuw. Hij zet maar wreder en brutaler de strijden en gevechten voort die rond godsdienst en macht al een eeuw lang gaande zijn. De oorlog verwoest dorpen en steden. Hele streken zijn leeg van mensen. Niemand leeft meer daar. De militairen halen wat zij nodig hebben van de bevolking - en die heeft niets meer om te leven. De mensen lijden en zij overlijden. Bijna de helft van de bevolking verliest het leven.

In deze tijd leeft Friedrich von Spee. Hij is van adel. Tegen de wens van zijn familie in wordt hij katholieke priester, bovendien lid van de Jezuïetenorde. Hij was docent in de studiehuzen van de Jezuïeten in Wezel en Keulen. Later wordt hij hoogleraar moraaltheologie in Paderborn en in Trier. In jonge jaren hoort het bij zijn taken aangeklaagde en veroordeelde heksen in hun laatste levensdagen te begeleiden, tot en met hun laatste gang naa de plaats van de openbare terechtstelling. Later zei hij dat hij daardoor al heel jong grijs was geworden. Hij heeft zich verzet tegen de heksenwaan van zijn tijd en schreef een boek dat toen alleen maar anoniem gepubliceerd kon worden en dat probeert om de onschuld van de aangeklaagde vrouwen aan te tonen.

De woorden van de profeet uit het boek Jesaja zijn inmiddels in de bijbel opgenomen. Zij worden gelezen en voorgelezen, zij klinken door de eeuwen heen en zij bereiken ook Friedrich Spee. Zij spreken hem aan, zij spreken hem uit zijn hart: God moet komen!

De oude woorden van het profeet uit het boek Jesaja betreft Spee nu op Jezus Christus. *Christus* moet komen! Hij die al één keer op deze aarde is gekomen, die als kind in een kribbe lag, die aan het kruis is gestorven, die is opgestaan en ten hemel is opgevaren, Hij moet terug komen. Spee, die ook dichter is, brengt de oude woorden in een nieuwe gedaante. Hij schrijft een gedicht, de tekst voor een lied - een lied dat wij hier net hebben gezongen: *Kom tot ons, scheur de heemlen, Heer / daal, Heiland, uit uw hemel neer. Ruk open, rijt ze uit het slot, de hemeldeuren, Zoon van God.*

Jezus Christus, Gods Zoon, moet terug komen naar deze wereld. Dat bidt Spee Christus. Dat vraagt hij aan Christus. Deze wereld is maar een plaats van ellende, beheerst en overschaduwde door de nabije dood. *Wij zijn hier in zo grote nood, wij leven allen naar de dood.* Een verloren paradijs. Er is maar één hoop: Zoals je een linnen doek uit elkaar scheurt, zo moet Christus de hemel open scheuren en door het zo ontstane gat deze wereld binnen komen. De hemelsdeuren die hemel en aarde van elkaar scheiden, die moet Christus niet alleen open doen - nee, Hij moet ze vernielen, hij moet ze uit het slot rukken. Geen deur is meer tussen hemel en aarde. Niets scheidt ze meer van elkaar.

Weer is het de natuur die de komst van God, de komst van Christus aantoonde. *Dauwt, heemlen schenkt u maatloos uit / daal, Heer, als dauw op dorstig kruid. Gij wolken, breekt in regens neer / regent de Heiland Israels Heer.* Als een wolkbreuk, als een stortvloed van boven moet Christus uit de wolken aanspoeld worden. Of - juist andersom - de aarde moet zich openen en Hem naar boven drijven: *Breek, aarde, uit, breekt uit in pracht / dat berg en dal van lente lacht. O aarde, wek die roze rood / ontspring, Heer, aan der aarde schoot.*

Van boven, van beneden - het maakt niet uit hoe Hij komt. Het maakt niet uit waar Hij vandaan komt, als Hij maar komt. Zoals Christus ooit Jeruzalem is ingetrokken, zo moet Hij nu opnieuw de wereld intrekken. Maar anders dan toen: niet zachtmoedig, op een ezel rijdende, maar als overwinnaar. Als degene die deze wereld en haar ellende overwint. Anders dan de profeet uit het boek Jesaja hoopt Spee niet erop dat God deze wereld van grond af aan verandert. Spee hoopt dat Christus komt en de Zijnen wegvoert. *O kom, en voer met sterke hand / ons weer terug in 't vaderland.* Door de opening in de hemel die Christus zelf heeft open gescheurd, gaat Hij terug naar de hemel, en de Zijnen voert Hij met zich mee, uit het donker van deze wereld naar het licht van de hemel, naar het paradijs.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 29/11

Zo stelt zich Friedrich von Spee de komst van Christus voor. Advent.

De derde luik. Het derde paneel.

Het is maar een schets. Op dat paneel komt te staan hoe wij advent vieren. Soms steken wij kaarsen aan een adventskrans aan, in de kerk en thuis. Maar ook in de straten branden lichten: De kerstversieringen hangen d'r al. De lichten in de kerstboom en in de straten creëren een romantische sfeer. En zelfs corona lukt het niet om de bijzondere sfeer van advent helemaal kapot te maken. Advent, dat is de tijd van kaarslicht, van speculaas en geurige koekjes, van ijsbloemen op de ruit en warme wijn. En het is alsof de glühwein waarvan wij genieten, niet alleen onze maag verwarmt, maar ook ons hart en onze ziel. Gelovige mensen gebuiken de advent als tijd van inkeer en bezinning. Als tijd waarin zij zich afvragen wat hen van God scheidt. Waarin zij erover nadenken hoe zij de deuren van hun hart open kunnen doen om God binnen te laten. God komt. En God komt in het hart van de mensen, die zich open stellen voor Hem. Hij komt in het binnenste van de mensen, in hun ziel. Daar neemt Hij als het ware woning. Zo komt Hij aan in onze wereld. Advent.

Gemeente,

drie luiken heb ik u laten zien. Drie panelen heb ik voor u geschilderd en geschetst. Op allen drie ging het om Advent, om de komst van God. Maar deze drie panelen verschillen sterk van elkaar. Om maar het belangrijkste verschil te noemen: Op de eerste twee panelen is de aankomst van God een uiterlijk gebeuren, iets wat buiten ons om gebeurt en wat de hele wereld betreft. De wereld wordt volledig veranderd; de wereld zoals zij was, wordt overwonnen en bestaat niet meer. Op de laatste luik is advent echter een innerlijk gebeuren, iets wat in ons zelf plaats vindt. God komt in de ziel van de mens. Daar wankelen geen bergen, de bomen ontvlammen niet. Als er iets ontvlamt, dan ons hart. Als er iets wankelt, dan onze zelfverzekerdheid en ons egoïsme.

Maar wat is dan advent? Hoe komt God, hoe komt Christus aan?

Ik denk: alle drie de panelen vullen elkaar aan. Advent is niet alleen een uiterlijk gebeuren van het einde der tijden dat hoe dan ook en wanneer dan ook plaats zal vinden. Advent gebeurt ook nu - als wij ons open stellen voor God, Hem de weg effenen naar ons hart en ons leven. Advent gebeurt ook nu als wij toelaten dat God naar ons toe komt en ons verandert.

Maar advent is meer dan dit. Meer dan mooie lichtjes, uiteraard. Maar ook meer dan een tijd van bezinning en nadenken over ons persoonlijk leven. De voorstellingen van de profeet uit het boek Jesaja en van Friedrich von Spee lijken ver weg te zijn. Wij hebben vaak een beetje moeite met het idee dat God zelf, dat Christus zelf op de aarde komt en een einde maakt aan deze wereld. Maar toch zit daar iets heel belangrijks in: het verlangen dat deze wereld niet zo blijft als zij nu is. Wij in het Midden van Europa leven nu in een periode van vrede en welvaart, maar toch is deze wereld in haar geheel net zo wreed en vol van leed als in de tijd van de profeet uit het boek van Jesaja of van Friedrich von Spee. Wensen en willen dat deze wereld niet zo blijft als zij is en dat God komt om haar van grond af aan te veranderen - ook dat is advent.

Amen.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 29/11

Lied: Gaat, stillen in den lande (NLB 440: 1+2+4)

1. Ga, stillen in den lande,
uw Koning tegemoet,
de intocht is ophanden
van Hem die wondren doet.
Gij die de Heer verwacht,
laat ons voor alle dingen
Hem ons hosanna zingen.
Hij komt, Hij komt met macht.

2. Vat moed, bedroefde harten,
de koning nadert al.
Vergeet uw angst en smarten,
daar Hij u helpen zal.
Er is weer nieuwe hoop:
Hij noemt u zijn beminden,
in 't woord laat Hij zich vinden,
in avondmaal en doop.

4. Gij schenkt met volle handen,
die zelf de armoe draagt.
Gij maakt uzelf te schande,
die steeds naar zondaars vraagt.
Wij willen, groot en klein,
die 't al van u ontvingen,
U ons hosanna zingen
en eeuwig dankbaar zijn.

Voorbeden - Stil gebed - Onze Vader

Onze God, hemelse Vader,
wij danken U voor Uw woord.
Geef dat het in ons groeit en vrucht draagt.

God, wij bidden u voor de mensen die eenzaam zijn.
Geef hun het gevoel dat Gij met hun bent
en schenk hun de kracht om mensen te vinden
bij wie zij zich geborgen voelen.

God, wij bidden u voor de mensen
die bang zijn voor de dood.
Wij bidden u voor de mensen
die om iemand rouwen die hun dierbaar was.
Troost hen en laat in hen de hoop groeien
dat met de dood niet alles uit is,
maar het eeuwige leven pas begint.

God, wij bidden U voor allen
die met elkaar overhoop liggen en ruzie hebben.
Geef dat in hun harten vrede en verdraagzaamheid ontstaan.

God, wij bidden U voor allen die hardvochtig zijn,
die een koud hart hebben en onverschillig zijn
voor het lot van hun medemensen.

Laat in hun harten liefde, lankmoedigheid en vriendelijkheid groeien.

God, wij bidden U voor uw kerk op aarde.
Zend uw Geest opdat hij als een frisse wind
door haar heen waait, haar vernieuwt een bezielt.

God, in stilte brengen wij voor U wat ons hart bezig houdt
(.....)

God, onze Heer, neem ons in genade aan, red en behoud ons, want alleen U,
de Vader, de Zoon en de Heilige Geest komt toe prijs en lof en aanbidding te allen tijde

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 29/11

en van eeuwigheid tot eeuwigheid. Amen.

Wij bidden met de woorden die Jezus Christus ons geleerd heeft:

Onze Vader, die in de hemelen zijt,

Uw Naam worde geheiligd,

Uw koninkrijk kome;

Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood;

en vergeef ons onze schulden,

gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;

en leid ons niet in verzoeking,

maar verlos ons van de boze.

Want van U is het Koninkrijk

en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid. Amen.

Slotlied: Zegen ons, Algoede (NLB 415: 1-3)

1. Zegen ons Algoede,
neem ons in uw hoede
en verhef uw aangezicht
over ons en geef ons licht.

2. Stort, op onze bede,
in ons hart uw vrede,
en vervul ons met de kracht
van uw Geest bij dag en nacht.

3. Amen, amen, amen!
Dat wij niet beschamen
Jezus Christus onze Heer,
amen, God, uw naam ter eer!

Wegzending en zegen

Ga dan van hier als gezegende mensen,
wetend edat God met u is,
in vreugde en verdriet, in licht en donker,
in tijd en eeuwigheid.

De Heer zegene u en Hij behoede u.

De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.

De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Amen.